

Symbolika lalek Monster High zagrożeniem dla kształtowania postaw kobiecych i matczynych, wzmacniających relacje rodzinne Marzec 2014

Rodzina jest najbardziej naturalnym miejscem, w który człowiek poczyna się, rodzi, wychowuje, uczy człowieczeństwa, przyjmuje wartości, kształtuje relacje międzyludzkie. Na rodzinie od wieków opierają się społeczności ludzkie. Rodzina, dająca właściwe wsparcie i zapewniająca odpowiednie warunki rozwoju potomstwu, czyli następnemu pokoleniu, przyczynia się do dobrobytu własnego, i całej społeczności, w której żyje, przyczyniając się do budowania cywilizacji życia i miłości na kontynentach i na świecie.

Rodzinę zakładają mężczyzna i kobieta. Dzięki ich zespoleniu urzeczywistnia się poczęcie i narodziny potomstwa. Każda z płci wyposażona jest w określony zespół cech, właściwości, predyspozycji, dzięki którym może wypełniać swoją funkcję w rodzinie, aby mogła ona trwać, rozwijać się. Kiedy kobieta rozumie, akceptuje, realizuje swoją rolę kobiecą w rodzinie, nasyca ją swoją kobiecością, a jednocześnie robi to mężczyzna swoją męskością, rozumiejąc, akceptując i realizując swoją rolę – wtedy małżeństwo może trwać we wspólnocie, pokonując trudności, kryzysy.

Nastają obecnie takie czasy, że rzeczy, zdawać by się mogło oczywiste, określone od początku istnienia ludzkości, utrwalone w ludzkiej świadomości, zgodne z ludzką naturą i przeznaczeniem, próbuje się podważać, nawet negować. To bardzo groźne zjawisko, które stwarza nowy typ kultury, dążący do budowania cywilizacji śmierci i destrukcji, na skalę globalną. Jednym z przejawów tego zjawiska jest wprowadzenie nowego typu lalek dla dzieci - Monster High.

Lalki monster high są obecne na rynku od 2010 roku. Produkuje je firma Mattel. W Internecie na ich temat zamieszczone są następujące informacje:
„**Monster High** – amerykańska linia lalek stworzona przez Garrett Sander z ilustracjami wykonanymi przez Kelly Riley. Zostały one oficjalnie wydane na rynek w lipcu 2010 roku, ale wykonane w 2007 roku^[1].
Postacie są inspirowane filmowymi potworami i [fantastyką grozy](#), co odróżnia je od większości lalek^[2]. Postacie są przedstawione jako będące potomstwem lub związane ze sławnymi potworami takimi jak [Dracula](#), [potwór Frankensteina](#), [mumia](#), [meduza](#), [potwór z Czarnej Laguny](#), [zombie](#), [wilkołakami](#), [kotołakami](#) i [duchami](#).
Seria Monster High obejmuje również inne produkty takie jak pluszowe zabawki, artykuły papirnicze, torby, akcesoria, odzież i różne zabawki i elektronika. Seria książek pt. "Monster High" napisana przez Lisi Harrison (*Elita*, *Alfy*), wydała pierwszą powieść jesienią w 2010 roku. Do tej pory wydane zostały cztery książki z tej serii, wszystkie wydane są także w Polsce. Tytuły tych książek to: "Upiorna szkoła", "Upiór z sąsiedztwa", "O wilku mowa..." oraz "Po moim trupie". Dostępne są także kilkuminutowe animowane odcinki. 25 października 2011 roku wydana została gra *MONSTER HIGH™ GHOUL SPIRIT™* na platformy [NDS](#) i [Wii](#), polska premiera gry odbyła się 11 listopada 2011 roku...”

Zabawki, którymi bawią się dzieci spełniają różne funkcje. Jedną z nich, może najistotniejszą, jest przygotowywać i uczyć dzieci, poprzez zabawę, wypełniania ról dorosłych ludzi, a szczególnie roli kobiety lub mężczyzny, jako podstawowej, fundamentalnej w życiu człowieka.

O tych rolach powszechnie wiadomo, jednak przypomnę je, wykorzystując opis męskości i kobiecości, jaki w swoich wykładach sformułował doradca małżeński, Jacek Pulikowski. Wykłady te dostępne są do odsłuchania w Internecie.

MĘŻCZYŻNA – charakteryzują go główne cechy: **miłość, mądrość i odpowiedzialność**. Mężczyzna jest stworzony by ojcować (nawet jak nie ma własnych dzieci). Jest dobrze przystosowany do działania w świecie zewnętrznym. Mężczyzna jest przystosowany do przeobrażania świata, przeznaczony do brania odpowiedzialności, w wymiarze odpowiedzialności za swoją rodzinę, a także za losy świata. Jeśli świat zmierza w niedobłą stronę – to zaniedbania mężczyzn.

KOBIETA – charakteryzują ją główne cechy: **miłość, piękno i dobroć**. Kobieta jest stworzona by matkować (nawet jak nie ma własnych dzieci). Predyspozycje kobiece kierunkują się na kontakt z drugim człowiekiem, subtelność, delikatność, kontakt uczuciowy. Kobieta w naturalny sposób, z łatwością komunikuje się z otoczeniem, jest więc odpowiedzialna za relacje międzyludzkie, za kształt miłości. Szerzenie miłości na świecie to zadanie dla kobiet. Jeśli na świecie jest za mało miłości – to zaniedbania kobiet.

Wiodącymi cechami, charakteryzującymi kobietę, są piękno i dobroć. Piękno kobiety dotyczy tego, co zewnętrzne, jej wyglądu. Dotyczy również tego, co wewnętrzne, niewidzialne dla oczu lecz odczuwalne w jej obecności, obcowaniu z nią. Dobroć kobiety przejawia się, między innymi, w budowaniu wspierających relacji międzyludzkich, opartych na empatii, wzajemnej komunikacji, trosce.

Różnego typu lalki, jakie znamy z przeszłości i obecnie, w zdecydowanej większości spełniają pomocną funkcję, aby bawiące się nimi dziewczynki uczyć piękna i dobroci. Nawet lalki typu Barbie, krytykowane za nienaturalne proporcje ciała i nadmierną ekspozycję cech seksualnych, koncentrują uwagę dziewczynek na ich przyszłej roli płciowej.

Lalki przedstawiające negatywne postaci, będące nośnikami brzydoty i zła, istniały w podrzędnym wymiarze. Używane w aranżacji zabawy po to, aby obrazować zjawiska negatywne, szkodliwe, siać niepokój, niezgodę, śmierć. Wypełniają one rolę nośników brzydoty i zła, a więc cech zaprzeczających kobiecości.

I przyjrzyjmy się teraz dokładnie, co tak naprawdę się stało, kiedy w 2010 roku pojawił się na rynku nowy typ zabawki, lalki monster high. Dotychczasowy, naturalny, kulturowy model kobiecości wyznaczany przez wiodące wartości piękna i dobra, w wizerunkach lalek monster high, ustąpił miejsca brzydocie i złu. Kiedy umysłem dorosłego i świadomego człowieka przeanalizujemy symbolikę, jaką te lalki przedstawiają, można odczuć niesmak, wstręt, przerażenie. Czy ktoś z dorosłych, umyślowo zdrowy, chciałby przytulać się, obcować, tworzyć uczuciowe relacje z żywymi trupami, wampirami, potomkami potworów? Samo to pytanie wydaje się niepoważne i nierzeczywiste. Umysł dorosłego człowieka jest w stanie odróżniać realność od fikcji, tak więc dystansuje się od tego typu horrorów, oglądanych najczęściej na filmach. Traktuje to jako pewną rozrywkę, dreszczyk emocji, bez większych, lub żadnych konsekwencji.

A co z dziećmi? Czy ich umysły są równie dojrzałe, aby oddzielać prawdę od fikcji? Oczywiście nie. Umysł dziecka funkcjonuje inaczej. Umysł dziecka wierzy w świętego Mikołaja, różne bajkowe historie. Ma tendencję do życia wyobraźnią, marzeniami, nie licząc się z realiami. Bezgranicznie wierzy w to, co mówią i robią dorośli. I skoro od dorosłych dostaje zabawkę, będącą uosobieniem brzydoty i zła, to ufa i wierzy, że ta zabawka jest piękna i dobra, bo tego spodziewają się dzieci od swoich bliskich, którzy je kochają. I jeżeli

inne dzieci wokół mają te zabawki, które kupili im rodzice, to znaczy, że wszystko jest w porządku, że to jest właściwe.

Do tej pory było i jeszcze jest tak, że cywilizacja ludzka stara się chronić dziecięce, młode umysły przed szkodliwymi substancjami i zachowaniami ryzykownymi. Dotyczy to takich zagrożeń, jak: używanie alkoholu, nikotyny, narkotyków, pornografia, przemoc, wczesna inicjacja seksualna, inne. Wygląda na to, że pojawia się nowe zagrożenie, które najwyraźniej cywilizacja ludzka bagatelizuje – zagrożenie wampiryzmem i spirytyzmem, które odrywają umysły od rzeczywistości, prowadząc do zaburzeń świadomości ludzkiej, a nawet zaburzeń zdrowia psychicznego. Wampiryzm, spirytyzm, podobnie, jak wyżej wymienione substancje i zachowania ryzykowne (alkohol itd.) powinny być przeznaczone dla osób dorosłych, powyżej 18 roku życia i powinno się chronić dzieci i młodzież przed ich szkodliwym wpływem.

Zapewne każdy rodzic, gdy ogląda horror o wampirach, woli, aby jego kilkuletnie dziecko tego horroru nie oglądało. Dlaczego? Bo jest straszny i dziecko może mieć koszmary i jeszcze długo odczuwać lęk. Rodzic instynktownie czuje, że to nie jest zdrowe, wzmacniające dla delikatnej psychiki dziecka. Wielu rodziców nie lubi oglądać horrorów i tego nie robi. Większość stroni od wampiryzmu, spirytyzmu.

Jak to się więc dzieje, że ten sam rodzic jest natomiast skłonny kupić swojemu dziecku, za niemałe pieniądze, postać rodem z horroru, do przytulania, opiekowania się nią, do zabawy? Codzienne obcowanie dziecka z lalką potworkiem sprawia, że otwiera się ono, oswaja z destrukcyjnymi wzorcami „cywilizacji śmierci” jako pożądanymi i dobrymi. Widać tu przebiegłą przewrotność, aby bezbronnemu i niewinnemu dziecku wdrukowywać zło pod pozorem dobra, brzydotę pod pozorem piękna.

I w taki właśnie sposób zaczyna się wykształcać nową skłonność w psychice dziecka. Oswajane ze szpetotą, deformacją i brzydotą ludzkiego ciała, ze stępną wrażliwością na jego naturalny wygląd, staje się w pewien sposób „znieczulone”, zdeorientowane w odróżnianiu piękna i brzydoty, dobra i zła. Jeśli człowiek, już jako dziecko, utraci naturalny, zdrowy odruch obronny - ochrony przed brzydotą, złem, dorastając będzie potrzebował silniejszych bodźców, aby umieć je rozróżnić.

W tym miejscu otwiera się przestrzeń dla wyobraźni i refleksji, w jakim kierunku zmierza świat? Przypomina mi się jedna z wizji nowego typu społeczeństwa, ukazana w cyklu filmów „Gwiezdne wojny”. Ludzie i różnego rodzaju istoty zdeformowane, podobne do ludzi, żyją razem. Science fiction? Być może niekoniecznie, jeśli świat opanują nowe technologie, wynalazki inżynierów genetycznych, prawo, negujące życie i naturę.

Potrzeba naszej czujności, przenikliwości, aby umieć zdefiniować, wręcz zdemaskować cywilizacyjne zagrożenia, do których typ lalek monster high niewątpliwie należy.

Niekiedy można usłyszeć takie określenie, że coś jest tak brzydkie, że aż piękne w swojej brzydocie. Być może ma to zastosowanie do tych właśnie lalek. Mają kolorystykę potworków, w kształcie ludzkiego, kobiecego ciała, zniekształconego ranami, cięciami, wystającymi kłami, piercingiem, o bladym, sinym kolorze martwej skóry. Potworki te ubrane są w stroje, które budzą skojarzenia z lolitkami, są wyzywające, krzykliwe. Wyposażone są w trumny, jako ich miejsce do spania.

Jaki obraz kobiecości kształtuje się w wyobraźni dziewczynki, która już od wieku przedszkolnego bawi się tego typu lalkami? Lubi ona, podziwia, nawet kocha swoją lalkę lub nawet kilka lalek monster high. Następują emocjonalne, psychiczne, duchowe procesy przenikania się świata dziewczynki realnej i dziewczynki, kobiety potworka monster high - i co może z tego wyniknąć? W umyśle dziecka na zawsze zostaną wrażenia i odczucia

z dzieciństwa. Do swoich ukochanych, atrakcyjnych zabawek powraca się w myślach z przyjemnymi odczuciami, czułością.

Czy nie jest tak, że w jakimś sensie czyniona jest drastyczna ingerencja, a może nawet przemoc, gwałt na psychice dziecka, gdy pozwalamy mu, ulegamy lub inicjujemy tak bliski, osobisty, intymny kontakt z lalką – potworkiem? Gdy dziewczynka będzie dorastać, gdy uświadomi sobie rzeczywistą grozę, jaką emanuje wampiryczny, spirytystyczny świat, dostępny ludzkiemu doświadczeniu jako destrukcja i śmierć, czy będzie wdzięczna rodzicom za takie zabawki z dzieciństwa?

Są dzieci, które na skutek zabawy tymi lalkami odczuły niepokój, zniechęcenie i przestały się nimi bawić. Są też dzieci, które boją się tych lalek i w ogóle ich nie chcą.

Jest wielu takich rodziców, którzy widzą zagrożenie w zabawie lalkami monster high, jest jednak wielu rodziców, którzy nie zadają sobie trudu myślenia i przewidywania, jakie zagrożenie dla dziecięcych umysłów stanowią te lalki.

Dziewczynka wyrasta na nastolatkę, a później młodą kobietę. To, jak ukształtuje się w niej wizerunek własnej, kobiecej płci, świadomość swojego kobiecego piękna i dobroci, poczucie własnej kobiecej wartości, jest najważniejszym posagiem, jaki może wynieść z domu rodzinnego. Bycie żoną, matką to zadania, które wymagają od kobiety wielkiej mądrości, cierpliwości, pokory, empatii, postawy, która jest służebna - daje bliskim i kochanym osobom siebie, swoją uwagę, pracę, troskę.

Czy lalki przedstawiające wampirzyce, różnego rodzaju monstra są w stanie kształtować te wszystkie kobiece cechy w psychice, uczuciowości dziewczynek?

Te monstra jako byty, postacie rodem z otchłani śmierci, zła, zbrodni przeciwko ludziom, są zaprzeczeniem życia ludzkiego, miłości, pokoju, piękna i dobra. Są wrogami ludzi. Oswajanie dzieci z takimi wzorcami to wynaturzenie, perwersja, która jest zagrożeniem dla kształtowania obrazu, poczucia kobiecości w dziewczynkach, a w konsekwencji zmierza do niszczenia rodziny i macierzyństwa.

Dziewczynki narażone na emanację zła i negatywne wzorce mogą w mniejszym stopniu niż ich rówieśnice, otoczone pozytywnymi wzorcami i wzmacniane dobrymi zabawkami, wykształcać poczucie bezpieczeństwa, własnej wartości, przyswajać normy społeczne, kulturowe. W konsekwencji przyczynia się to do wykształcania osobowości nerwowej, wybuchowej, konfliktowej, dominującej lub uległej. Taki rodzaj osobowości utrudnia kobiecie wypełnianie ról żony i matki.

Poprzez szkodliwy wpływ na psychikę i uczuciowość dziewczynek, bawiących się lalkami monster high, mogą one osiągać swoim oddziaływaniem chłopców, którzy w przyszłości staną się partnerami, mężami, synami tych kobiet.

Kiedy rodzice wiedzą, że dziecku szkodzi dana substancja, czy rodzaj jedzenia, ponieważ ma jakieś schorzenie lub niedyspozycję, są w stanie ponieść wiele wyrzeczeń i wytrwać, by chronić dziecko, odmawiając mu tego co szkodzi. Oby rodzice odnaleźli w sobie mądrość ujrzenia negatywnego wpływu opisywanych lalek na swoje i inne dzieci, i swoją odpowiedzialność w zaprzestaniu szerzenia tej groźnej mody Monster High.

Mira Kęпка

Autorka jest magistrem pedagogiki Uniwersytetu Warszawskiego. Pracuje jako pedagog szkolny. Ma doświadczenie w pracy psychoedukacyjnej z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi, z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania agresji i przemocy, kształtowania umiejętności społecznych, umiejętności wychowawczych, empatycznej komunikacji, rozwiązywania konfliktów poprzez kręgi naprawcze. Kontakt: mira.kepka@wp.pl

